

**Mesečni izveštaj o
informacijskog
poremećaja
Septembar 2023**

oktobar 2023

**Action for
Democratic Society
hibrid.info**

Mesečni izveštaj o informacijskog poremećaja Septembar 2023

Izdavač: ADS/hibrid.info

Priština, oktobar 2023

© Sva prava su rezervisana od strane ADS/hibrit.info. Prava intelektualne svojine su zaštićena Zakonom br. 04/L-065 o autorskom i srodnom pravu i Zakonom br. 05/L-047 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-065 o autorskom i srodnom pravu.

Nijedan deo ovog izdanja se ne može reprodukovati, čuvati u elektronskim sistemima ili prenositi u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvom, bilo mehanički, fotokopiranjem, snimanjem ili na neki drugi način bez prethodnog pismenog odobrenja izdavača.

Ovaj izveštaj je objavio Action for Democratic Society (ADS) u sklopu projekta “Promovisanje objektivnog novinarstva i borbe protiv dezinformacije”, a koji je podržan od strane National Endowment for Democracy (NED).

Sadržaj dokumenta je odgovornost ADS-a i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stav NED-a.

Projekat finansiraju:

Projekat realizuju:

Sadržaja

01. Kategorije ocenjivanja lošeg informisanja
02. Teme koje se koriste za stvaranje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja
03. Vrste oblasti
04. Vrste objava
05. Klasifikacija medijskih objava na albanskom i srpskom jeziku
07. Ličnosti i institucije o kojima se najviše govorilo

Uvod

Ovaj sažeti i opisni izveštaj, prvi te vrste na Kosovu do sada, odražava stanje informisanja (dezinformisanja) tokom septembra 2023. godine na osnovu podataka koje je obezbedila platforma za proveru činjenica – hibrid.info. Format ovog izveštaja je monitoring i predstavlja stanje za jednomesečni period, a ovo je petnaesti mesečni izveštaj koji je do sada objavljen.

Ovaj izveštaj je osmišljen od strane platforme za proveru činjenica hibrid.info, deo kosovske nevladine organizacije „ Action for Democratic Society” (ADS) i podržan je od strane američke fondacije „National Endowment for Democracy” (NED) u okviru projekta „Promovisanje objektivnog novinarstva i borbe protiv dezinformacije“.

Ovaj monitoring izveštaj daje pregled oblika medijskog informisanja o događajima na Kosovu i oko njega. U nastavku ovog izveštaja predstavljene su neke figure (grafikoni) iz baze podataka hibrid.info, podeljene kroz nekoliko kategorija procene koje su deo metodologije za proveru činjenica ove platforme.

Izveštaj tretira 8 uporednih kategorija podataka, sa ciljem da pruži objektivnije pojašnjenje stanja informisanja i da objasni tendencije lošeg informisanja za ovaj period praćenja.

Kategorije praćenja su:

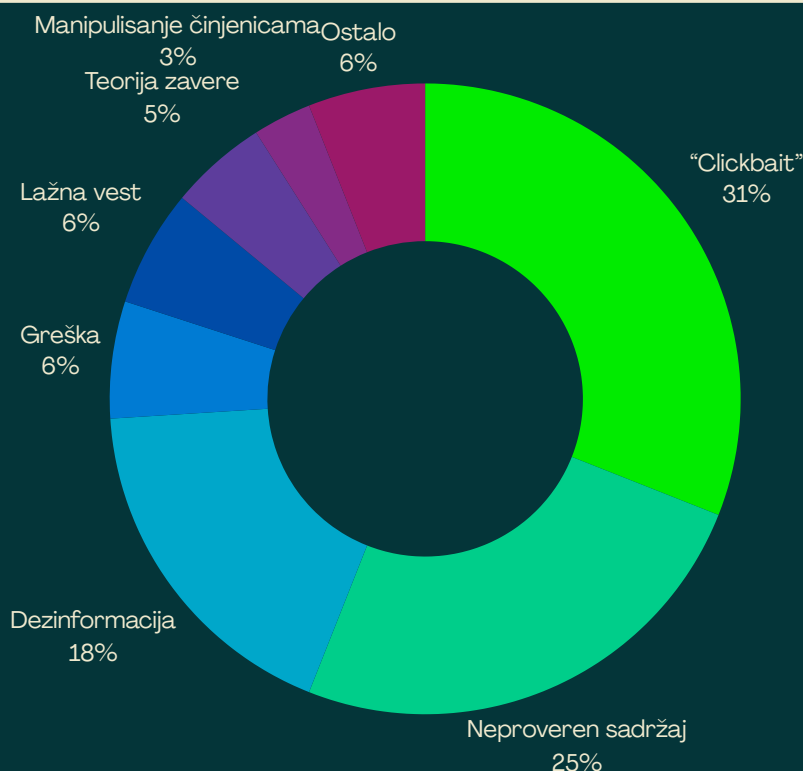
- Procene članaka lošeg informisanja
- Teme koje se koriste za stvaranje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja
- Oblasti u kojima se stvaraju i prenose članci lošeg informisanja
- Institucije i ličnosti pomenute u člancima lošeg informisanja
- Vrste medija koji su stvarali i prenosili sadržaj lošeg informisanja
- Kategorizacija medija na albanskom i srpskom jeziku koji su stvarali i prenosili sadržaje lošeg informisanja
- Vrste objavljivača na društvenim medijima koji su stvarali i prenosili sadržaj lošeg informisanja

Sadržaj kojim su se bavili istraživači hibrid.info i koji je poslužio za izradu ovog izveštaja je uglavnom onaj koji je objavljen na albanskom i srpskom jeziku.

Kategorije ocenjivanja lošeg informisanja

GLAVNE KATEGORIJE

Ovde su glavne kategorije koje su navedene prema kategoriji za procenu

Slično kao u prethodnim mesecima u julu i avgustu 2023. godine i tokom ovog meseca (septembar 2023.) članci sa sadržajem lošeg informisanja ocenjenim kao „clickbait“ sadržaji preovladavali su sa 31%. Na drugom mestu su neprovereni sadržaji sa 25% i dezinformacije na trećem mestu sa 18%. Čak i tokom meseci jul-avgust 2023. godine, objave lošeg informisanja u kategoriji „clickbait“ takođe su bile na prvom mestu (29% u julu 2023. godine i 33% u avgustu 2023. godine). Međutim, glavna razlika leži u dezinformacijama, koje su tokom prethodnih meseci monitoringa bile na drugom mestu (25% tokom jula i avgusta 2023. godine), dok je ovaj mesec monitoringa pao na treće mesto, pretrpevši pad od 7% u poređenju sa na prethodne mesece (ili 18% ukupnih dezinformacija). U međuvremenu, još jedan važan nalaz su dezinformacije ocenjene kao neproveren sadržaj, koji je ovog meseca bio na drugom mestu sa 25% i imao je najveći rast u odnosu na mesece jul-avgust 2023. godine, koji je tokom tih meseci predstavljao procenat od skoro zanemarljivog (6% u jula 2023. godine i 3% u avgustu 2023. godine).

Ovo je jedan od glavnih nalaza ovog mesečnog monitoring izveštaja jer je fokus različitih medija i izdavača bio na izveštavanju o političkim i bezbednosnim temama tokom septembra 2023. godine i značajan deo njih je ocenjen kao neproveren sadržaj. Štaviše, među glavnim razlozima zbog kojih je neproveren sadržaj preovladavao pre dezinformacija je to što je značajan procenat dezinformacija iz oblasti bezbednosti u vezi sa terorističkim napadom na policiju Kosova u Banjskoj i Zvečanu, 24. septembra 2023. godine, dobio ocene kao neproveren sadržaj.

Objave lošeg informisanja u ovoj kategoriji procene su poslednji put rangirane na drugom mestu u novembru 2022. godine, ostavljajući iza sebe dezinformacije koje su gotovo uvek bile na prvom ili drugom mestu prema merenjima platforme „hibrid.info“.

31% članaka lošeg informisanja dobilo je ocenu “clickbait”.

Analiza vrsta ocenjivanja

1.1

01. “Clickbait”

Gotovo sve sadržaje ocenjene kao „clickbait“ objavili su stvarni mediji na albanskom jeziku. Velika većina njih objavljena je u oblasti crne hronike i društvenih tema. Glavni članci crne hronike koji su dobili ocene “clickbait” pokrivaju različite teme o smrti, ubistvima i nesrećama. U naslovima ovih članaka ne zna se o mestu događaja pod nagoveštajem da se događaj možda desio na Kosovu, u Albaniji ili negde drugde gde postoji javnost na albanskom jeziku za promociju klikova, ostavljajući prostora za dezinformacije. Dok su dezinformacije u društvenoj sferi ocenjene kao „clickbait“ sadržaji bile na temu povećanja cena prehrambenih proizvoda koji nemaju nikakve veze sa Kosovom, ali se o tome u njihovim naslovima nije dalo do znanja.

03. Dezinformacija

Dezinformacije su objavile stranice društvenih medija (Facebook) i sumnjivi portali na albanskom jeziku, kao i mediji na srpskom jeziku. Veliki procenat njih objavljuje se iz oblasti bezbednosti, dok su ostali iz politike, sporta i zanimljivosti. Sve dezinformacije koje su izdavači objavili na društvenim mrežama bile su na albanskom jeziku, uglavnom iz oblasti bezbednosti u vezi sa terorističkim napadom u Banjskoj i Zvečanima i ratom u Ukrajini. U međuvremenu, na srpskom jeziku objavljeni su tekstovi lošeg informisanja stvarnih medija o terorističkom napadu na policiju Kosova u Banjskoj. Preko njih se tvrdilo da misija EULEX-a nije bila uključena u operacije policije Kosova na severu Kosova tokom tog dana, da je u policiji Kosova bilo plaćenih ubica, da video snimak na kome se vidi bivši potpredsednik „Srpska lista“ Milan Radojčić nije od tog dana, kao i audio-snimak sa tvrdnjom da predstavlja razgovor pripadnika policije Kosova sa jednim od srpskih ranjenih napadača.

02. Neproveren sadržaj

Neproverene sadržaje objavili su stvarni mediji i izdavači na društvenim mrežama, a skoro svi su objavljeni na albanskom jeziku iz oblasti bezbednosti, sporta i crne hronike. U ovoj kategoriji procene, članci iz oblasti bezbednosti koji se odnose na dešavanja na severu Kosova dominirali su terorističkim napadom na policiju Kosova u Banjskom u Zvečanu u septembru 2023. godine. Za ovaj događaj, izdavači su objavili neproverene fotografije sa tvrdnjom da predstavljaju ubijene napadače ili pripadnike policije Kosova ili njihove specijalne jedinice. U međuvremenu, dezinformacije iz oblasti sporta uključivale su spekulacije o fudbalerima i kosovskom reprezentativcu u fudbalu, dok su one iz oblasti crne hronike vezane za poplave u Libiji i zemljotres u Maroku.

04. Greška

Sve sadržaje lošeg informisanja ocenjene kao grešku objavili su stvarni mediji na albanskom jeziku iz oblasti sporta, crne hronike i društvenih tema. U oblasti sporta, mediji su pogrešno preneli prodajnu cenu dresa albanskog reprezentativca Nedima Bajramija, pogrešno je preneto i to da je Albanija pobedila u utakmici protiv Češke održanoj u Pragu u kvalifikacijama za Evropsko prvenstvo 2024. Kad su u pitanju socijalna pitanja i crna hronika, mediji su greškom preneli da je jedan autobus gradskog saobraćaja kažnjen u Prištini, a slučaj ranjavanja jedne devojkice u Kosovom Polju greškom je prijavljen kao da se dogodio u Obiliću.

05. Lažna vest

Lažne vesti su objavljivali izdavači na društvenim medijima, uglavnom sa Facebook stranica na albanskom jeziku. U ovim dezinformacijama objavljeni su i preneti lažni sadržaji u oblasti bezbednosti da će Kosovo biti snabdeveno turskom vojnom opremom „Boran 105mm“, dok se u oblasti sporta lažno tvrdilo da je albanski fudbaler švajcarske reprezentacije Granit Džaka izjavio da ne može da postigne gol protiv Kosova u meču sa Švajcarskom. U okviru lažnih vesti objavljena je i uređena slika ravne Zemlje koja je lažno predstavljena kao fotografija koju je napravila indijska misija na Mesecu.

06. Teorija zavere

Teorije zavere su objavili stvarni mediji i izdavači na društvenim mrežama na albanskom i srpskom jeziku. Sa političkog polja objavljeni su tekstovi sa zavereničkim medijskim sadržajem na srpskom jeziku, među kojima i tvrdnja šefa Kancelarije za Kosovo u Vladi Srbije Petra Petkovića da je hapšenje Srba osumnjičenih za različite zločine usmereno na njihovo proterivanje sa Kosova. Članci lošeg informisanja iz pravih medija na albanskom jeziku sa konspirativnim elementima vezani su za jednu od epizoda serije „The Simpsons“ kao upozorenje za rat na Kosovu tokom jeseni. U međuvremenu, izdavači na društvenim mrežama prenosili su zaverenička predviđanja teoretičara zavere Alfreda Cake, preko kojih se tvrdi da se tokom septembra 2023. godine očekuje veliki rat i da će za to vreme avionima bacati zmijski otrov.

Ostali članci sa sadržajem lošeg informisanja ocenjeni su u kategorijama: „Manipulacija činjenicama“, „Prevara“ i iz kombinacije kategorija „Dezinformacije/Neprovereni sadržaj“ i „Clickbait/Dezinformacije“.

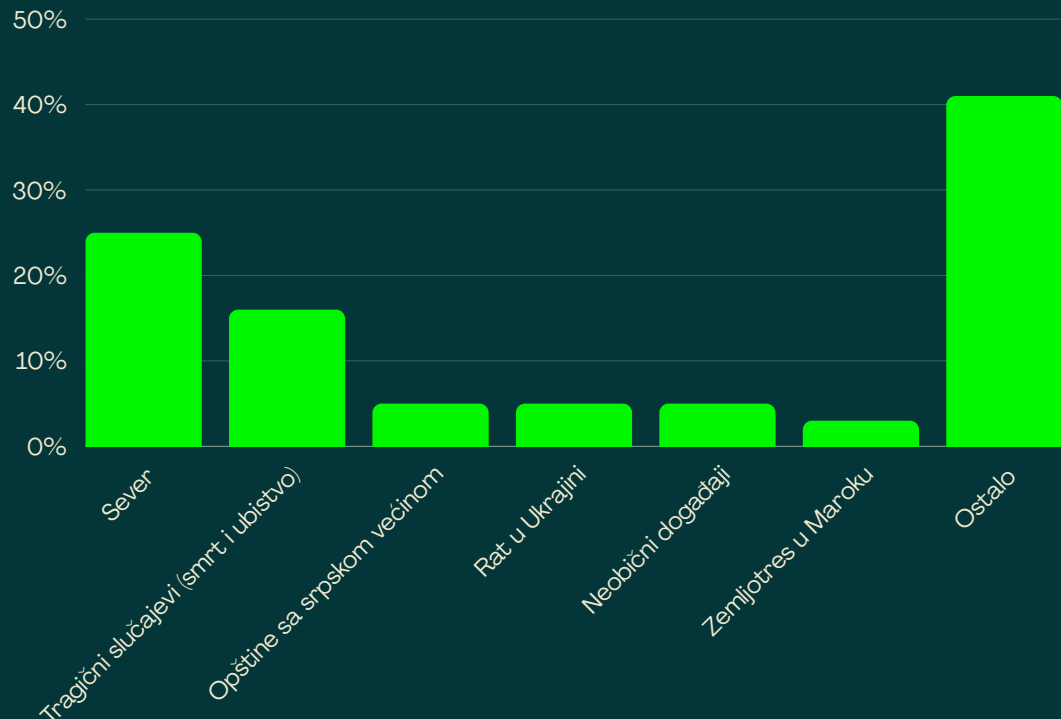

Teme koje se koriste za stvaranje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja

2

GLAVNE KATEGORIJE

Ovde su glavne kategorije koje su navedene prema temama

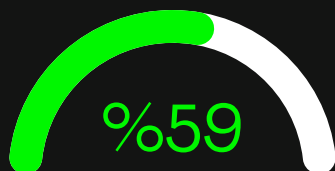
Na osnovu praćenja sadržaja lošeg informisanja, razni mediji i izdavači objavili su najviše članaka lošeg informisanja o severu Kosova od 25% tokom septembra 2023. godine. Razlog aktualnosti teme Severa proizilazi iz dešavanja na severu Kosova nakon terorističkog napada na policiju Kosova u Banjskoj u Zvečanu, u kojem su ubijeni pripadnik kosovske policije i trojica srpskih napadača. Gotovo sve objave lošeg informisanja vezane za teroristički napad u Banjskoj bile su iz oblasti bezbednosti koje su objavljivali uglavnom izdavači na društvenim mrežama (Facebook) sa stranica na albanskom jeziku koje su ocenjene kao neproveren sadržaj i dezinformacije. S druge strane, sadržaji lošeg informisanja na srpskom jeziku koji se odnose na ovu temu objavljivani su u stvarnim medijima i ocenjeni kao dezinformacije.

Međutim, na drugom mestu su članci lošeg informisanja kodovani kao „tragični slučajevi“ koji se bave medijskim izveštajima o raznim smrtima i ubistvima sa 16%. Vredi napomenuti da je to među glavnim temama poslednjih meseci (jul, avgust i septembar 2023.) svrstavaju stvarni mediji na albanskom jeziku, koji objavljuju članke iz crne hronike o raznim tragičnim slučajevima bez razjašnjenja mesta događaja u

naslovima. Štaviše, ovo se radi sa ciljem da se poveća broj klikova na članke koji se bave crnom hronikom pod nagoveštajem da se događaj možda dogodio na Kosovu, u Albaniji ili negde drugde gde postoji javnost na albanskom jeziku koja podstiče klikove.

Tokom ovog meseca (septembar 2023.) bilo je sadržaja lošeg informisanja o opštinama sa srpskom većinom na Kosovu (5%). Njih su mediji na srpskom jeziku objavili za nekoliko incidenata koje su protumačili kao tendenciju proterivanja Srba. Takođe, sumnjivi portali i izdavači na društvenim mrežama na albanskom jeziku stvarali su i prenosili dezinformacije o nekim neobičnim događajima, uključujući montiranu sliku ravne zemlje, bacanje zmijskog otrova iz aviona i pojavu neobičnog stvorenja u Beratu.

59% glavnih tema su dešavanja na Severu, tragični slučajevi u različitim okolnostima, opštine sa srpskom većinom, rat u Ukrajini, neobični događaji i zemljotres u Maroku.

Analiza ocene činjenica prema temama

2.1 U nastavku su analizirane četiri glavne teme kojima se bave mediji i različiti izdavači u sažetom obliku prema merenjima platforme hibrid.info kroz metodologiju provere činjenica.

01. Sever

Gotovo sav sadržaj lošeg informisanja u vezi sa dešavanjima na Severu objavljen je u oblasti bezbednosti i bavio se terorističkim napadom u Banjskoj i Zvečanima i događajima koji su usledili u vezi sa ovim napadom. Oni su ocenjeni uglavnom kao neprovereni sadržaj i dezinformacije, objavljeni u stvarnim medijima i stranicama društvenih medija na albanskom i srpskom jeziku. Teme dezinformacionih sadržaja na albanskom jeziku odnosile su se na različite fotografije i video materijale, preko kojih se tvrdilo da predstavljaju pripadnike specijalne jedinice kosovske policije, ubijene srpske napadače, pripadnike kosovske policije i snimke sahranjivanje srpskih napadača. U međuvremenu, stvarni mediji objavili su članke lošeg informisanja na srpskom jeziku sa lažnim tvrdnjama srpskih zvaničnika o neumešanosti EULEX-a u rad policije Kosova, dezinformacijama da u Kosovskoj policiji postoje plaćene ubice, kao i kao neistinitu tvrdnju da snimak – materijal koji je objavilo Ministarstvo unutrašnjih poslova Kosova unutar dvorišta Manastira u Banjskoj, na kojem se već vidi bivši potpredsednik „Srpske liste“ Milan Radojčić, nije o tog dana napada (Radojčić je dao ostavku na ovu funkciju nekoliko dana nakon terorističkog napada u Banjskoj).

03. Opštine sa srpskom većinom

Sadržaji lošeg informisanja na ovu temu objavljeni su uglavnom iz oblasti politike i bezbednosti, koji su dobili ocene dezinformacija, teorija zavere i neproverenog sadržaja. Mediji na srpskom jeziku objavili su izveštaje lošeg informisanja o opštinama sa srpskom većinom, dezinformišući da su srpska deca “meta” kosovskog premijera Aljbina Kurtija, podižući teorije zavere da ima za cilj hapšenje Srba osumnjičenih za ratne zločine na Kosovu. njihovo proterivanje sa Kosova, kao i neprovereni sadržaj da natpis „OVK“ u školi u Klokotu predstavlja mržnju prema Srbima.

02. Tragični slučajevi

Ogromna većina tekstova lošeg informisanja o tragičnim slučajevima objavljena je u oblasti crne hronike i kategorisana je kao „clickbait“ sadržaj, koje su stvarni mediji objavili na albanskom jeziku. Članci lošeg informisanja u okviru ove teme bavili su se smrću i ubistvima u različitim okolnostima i za koje se u naslovima ne navodi mesto događaja sa ciljem da podstaknu klikove čitalaca.

04. Rat u Ukrajini

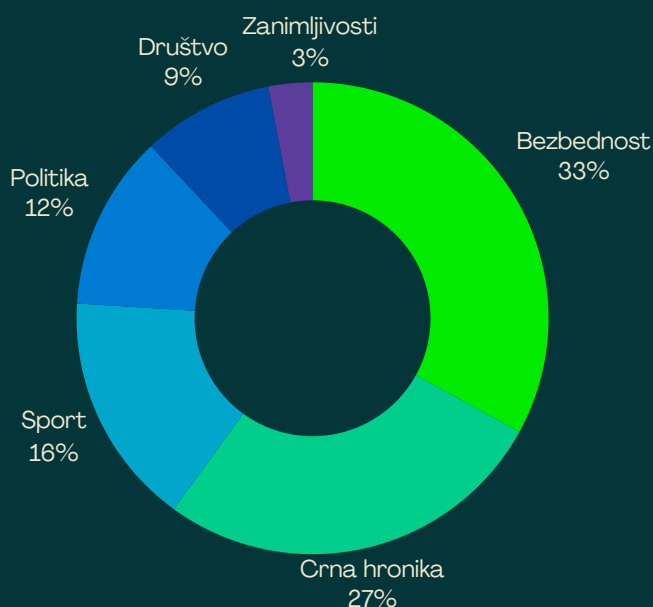
Dezinformacije vezane za rat u Ukrajini objavljivane su u pravim medijima i raznim Facebook stranicama na albanskom jeziku. Oni su ocenjeni kao dezinformacije i neprovereni sadržaj koji su se tretirali u oblasti bezbednosti i politike. Oni su u vezi sa dezinformacijama da se regrutacija Ukrajinaca u vojsku dešava nasilno i neproverenim sadržajem da je u Njujorku osvanuo poster sa naslovom „Slava urinu“ umesto „Slava Ukrajini“.

3

Vrste oblasti

Na osnovu podataka monitoringa za mesec septembar 2023. godine, oblast bezbednosti je očigledno preovladala nad svim drugim temama i poljima tokom ovog meseca od dezinformacija izdavača (medija, sumnjivih portala i izdavača na društvenim mrežama) na albanskom i srpskom jezika. Ovo je prvi put od decembra 2022. godine kada je oblast bezbednosti na prvom mestu sa 33 % po dezinformacijama i to u vezi sa dešavanjima na severu zemlje. S tim u vezi, teroristički napad na severu Kosova, 24. septembra 2023. godine, uticao je da dezinformacije u oblasti bezbednosti, a posebno na ovu temu, budu u fokusu medija i izdavača koje prati „hibrid.info“. Ostale teme koje se obrađuju u pogledu bezbednosti su sadržaji lošeg informisanja o naoružavanju KBS-a, upozorenja o ratu na Kosovu tokom jeseni, dešavanja u opštinama sa srpskom većinom i spekulacije o ratu u Ukrajini.

GLAVNE OBLASTI
Ovde su navedene glavne oblasti

Preovlađivanje tekstova lošeg informisanja iz oblasti bezbednosti jedan je od glavnih nalaza ovog izveštaja u odnosu na prethodne mesece monitoringa. Na primer, u avgustu 2023. godine, oblast politike je jasno dominirala na prvom mestu, što je ovog meseca zabeležilo drastičan pad od 25%, zauzimajući četvrto mesto po broju objava (sa 37% u avgustu 2023. godine na 12% tokom septembra 2023. godine). S druge strane, oblast bezbednosti beleži značajan porast od 24% ovog meseca u odnosu na prethodni mesec (sa 9% u avgustu 2023. godine na 33% u septembru 2023. godine), zauzimajući prvo mesto kao oblast dezinformacija. Bezbednost prati crna hronika sa 27%, koja je imala blagi rast od 3% u odnosu na prethodni mesec (avgust 2023). Oblast bezbednosti i crne hronike čine više od polovine sadržaja dezinformacija za ovaj mesec (oko 60%), iako ove dve oblasti nisu povezane jedna sa drugom. Značajan procenat članaka lošeg informisanja iz oblasti bezbednosti ocenjen je kao neproveren sadržaj i dezinformacija, dok je sav sadržaj lošeg informisanja iz crne hronike ocenjen kao „clickbait“ sadržaj.

Još jedna karakteristika ovog meseca je primetan pad od 13% objava lošeg informisanja o društvenim temama (sa 22% u avgustu 2023. godine na 9% tokom septembra 2023. godine). U međuvremenu, značajan je porast članaka iz oblasti sporta (16%), kao rezultat sadržaja lošeg informisanja u vezi sa reprezentacijom Kosova i Albanije u fudbalu za kvalifikacione utakmice značajne za Evropsko prvenstvo 2024.

Sve sadržaje lošeg informisanja iz oblasti bezbednosti objavile su stranice društvenih medija (Facebook) na albanskom jeziku sa 19% i u stvarnim medijima sa 14% (na albanskom i srpskom jeziku). Što se tiče kategorija procene dezinformacija, njih 14% je ocenjeno kao dezinformacije, 9% neproveren sadržaj i 3% manipulisanje činjenicama. Dezinformacije su uglavnom objavljivali mediji na srpskom jeziku i stranice na društvenim mrežama na albanskom jeziku u vezi sa terorističkim napadom na policiju Kosova u Banjskom u Zvečanu. U međuvremenu, neproverene sadržaje (uglavnom fotografije) objavila je Facebook stranica na albanskom jeziku sa tvrdnjom da predstavljaju događaje u Banjskoj.

Članci lošeg informisanja sa temom crne hronike dobili su najviše „clickbait“ ocena (19%), zatim neprovereni sadržaj (6%) i greška (2%). Gotovo sve "clickbait" sadržaje mediji su objavili na albanskom jeziku u vezi sa smrću i ubistvima u različitim okolnostima.

U međuvremenu, sadržaje lošeg informisanja iz oblasti sporta objavili su mediji i stranice društvenih medija na albanskom jeziku, koji su ocenjeni kao neproveren sadržaj (6%), „clickbait“ (3%) i greška (3%). Čak su i objave iz oblasti politike uglavnom objavljivali mediji na srpskom jeziku i stranice na društvenim mrežama na albanskom jeziku, koje su dobile ocene neproverenog sadržaja (3%), „clickbait“ (3%) i teorije zavere (2%).

97% sadržaja lošeg informisanja su o bezbednosti, crnoj hronici, sportu, politici i društvenim temama.

4

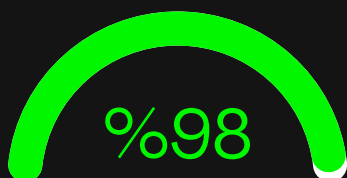
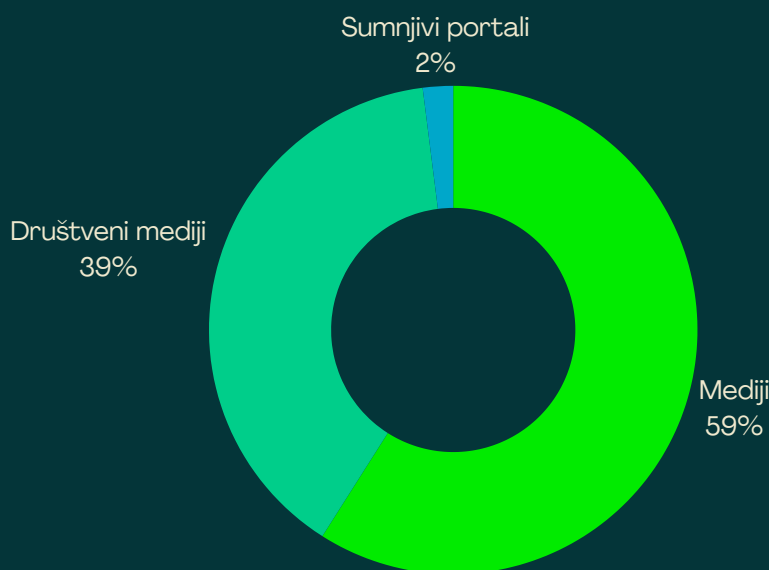
Vrste objava

Podaci monitoringa za avgust 2023. godine pokazuju da su pravi mediji objavili najviše sadržaja lošeg informisanja tokom ovog meseca. Ovo je promena u odnosu na prethodni mesec (jul 2023.), kada su izdavači na društvenim medijima objavljivali i preneli uglavnom dezinformacije u vezi sa događajima i razvojem na Kosovu. Ovo se uglavnom pripisuje člancima lošeg informisanja koji se smatraju “clickbait” sadržajem i dezinformacijama koje su objavili pravi mediji, dok su izdavači na društvenim medijima objavili više dezinformacija, obmana i lažnih vesti.

Prema merenjima monitoringa, 51% sadržaja lošeg informisanja objavili su mediji, 40% stranice i nalozi na društvenim mrežama, a 9% sumnjivi portali.

Poređenje podataka ovog meseca sa prethodnim mesecom otkriva da je sadržaj lošeg informisanja objavljen na društvenim mrežama smanjen za 10% (sa 50% u julu 2023. godine na 40% u avgustu 2023. godine), dok su dezinformacije u medijima značajno porasle za 11% (sa 39% u julu 2023. godine na 51% u avgustu 2023. godine).

RAZLIKA U PROCENTU IZMEĐU
IZDAVAČA SA SADRŽAJOM
LOŠEG INFORMISANJA

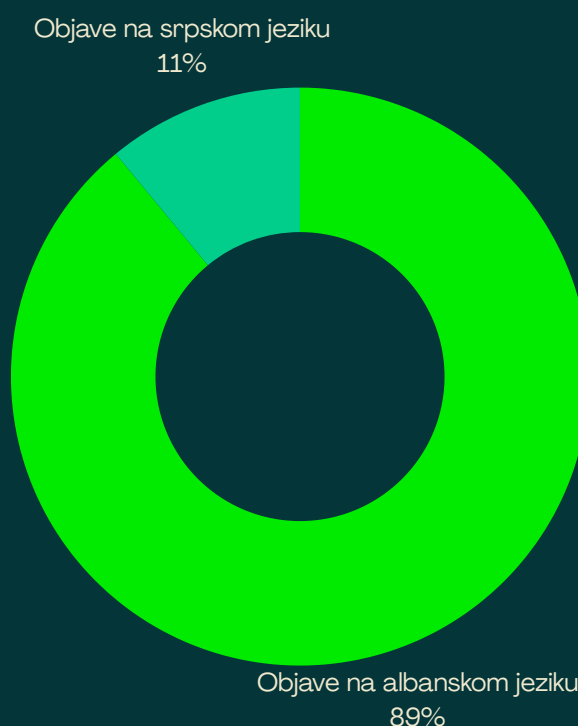

98% članaka sa sadržajem lošeg informisanja objavili su mediji (59%) i izdavači na društvenim mrežama (39%).

Klasifikacija medijskih objava na albanskom i srpskom jeziku

Ovo merenje pokazuje na kom jeziku su objavljeni praćeni članci lošeg informisanja u jednomesečnom periodu, kategorišući medije na albanskom, srpskom i drugim jezicima u odnosu na njihovo izveštavanje o dešavanjima na Kosovu.

PROCENAT MEDIJSKIH OBJAVA
NA ALBANSKOM I SRPSKOM
JEZIKU

Čak i tokom ovog meseca, razni izdavači na albanskom jeziku objavili su sadržaj lošeg informisanja od 89%. Ovo je razumljivo s obzirom da se uzorak monitoringa sa platforme „hibrid.info“ više fokusira na sadržaje koje na albanskom jeziku objavljuju stvarni mediji, izdavači na društvenim mrežama i sumnjivi portali, dok na srpskom jeziku samo izveštaji lošeg informisanja stvarnih srpskih medija koji se odnose na dešavanja na Kosovu i oko njega.

Na osnovu podataka praćenja, 48% članaka lošeg informisanja na albanskom jeziku objavljeno je u stvarnim medijima, 39% od strane izdavača na društvenim mrežama i 2% na sumnjivim portalima. Dok su sve dezinformacije na srpskom jeziku objavljene u stvarnim medijima (11%) u vezi sa događajima na severu Kosova, a koji se odnose na teroristički napad u Banjskoj i Zvečanu.

Analiza članka ove kategorije

5.1

U ovom delu izveštaja analiziraju se objave lošeg informisanja objavljene u medijima na albanskom, srpskom i drugim jezicima. Sledi opis njihovog odnosa između kategorizacija, oblasti i tema o kojima se govori.

01. Objave na albanskom jeziku

Među medijskim objavama na albanskom jeziku i ovog meseca nastavljaju da prevladavaju sadržaji sa ocenom „clickbait“, jer su u ovoj kategoriji ocenjeni svi sadržaji iz crne hronike i relativno mali procenat iz politike, sporta i društvenih tema. „Clickbait“ je praćen neproverenim sadržajima i dezinformacijama uglavnom iz oblasti bezbednosti u vezi sa dešavanjima na Severu u vezi sa terorističkim napadom na policiju Kosova u Banjskoj i Zvečanu. Podaci monitoringa pokazuju da više od polovine sadržaja lošeg informisanja na albanskom jeziku pripada oblasti bezbednosti i crne hronike. Dok su u oblasti bezbednosti prevladavale teme vezane za dešavanja na Severu, teme iz crne hronike su se bavile tragičnim slučajevima (smrću i sumnjivim ubistvima).

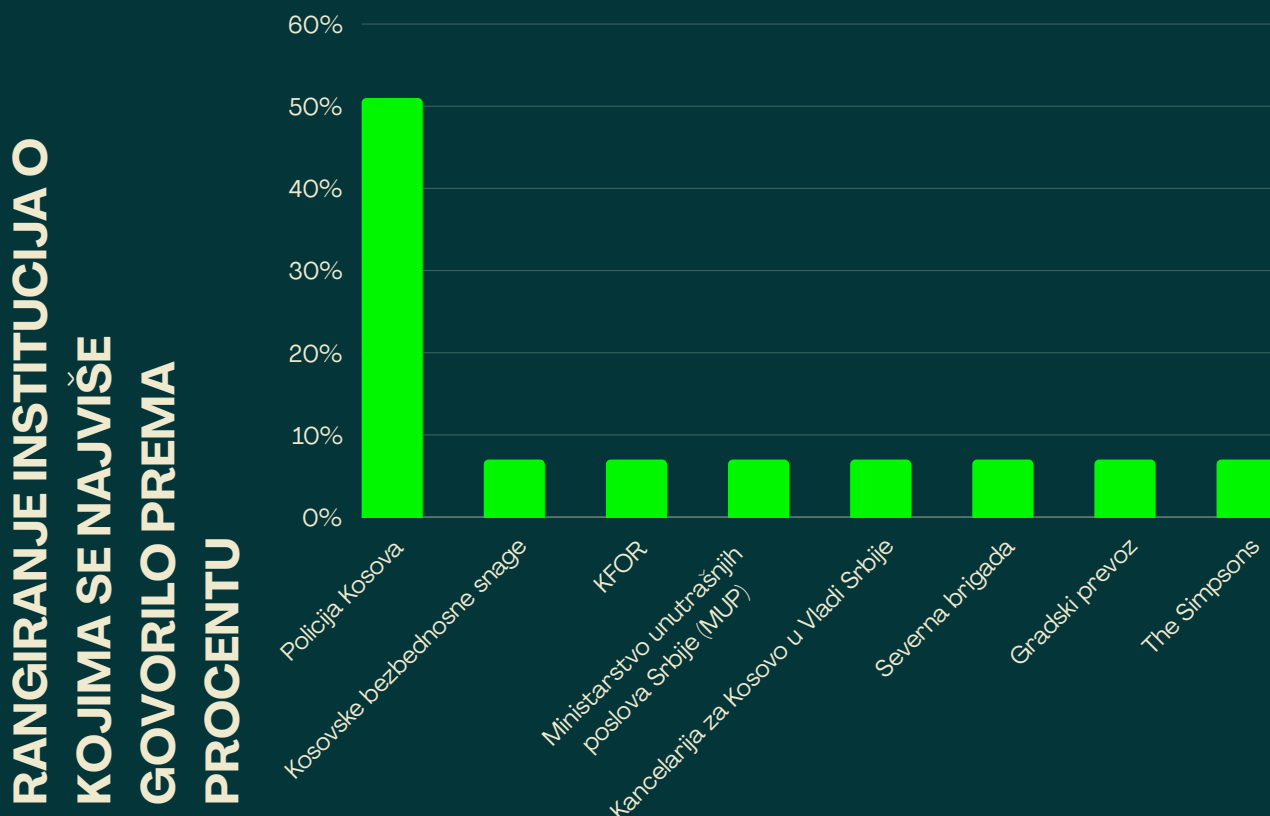
02. Objave na srpskom jeziku

Sve sadržaje lošeg informisanja na srpskom jeziku objavili su stvarni mediji koji su pokrivali bezbednosne i političke teme vezane za dešavanja na Kosovu tokom septembra 2023. godine. Medijske objave na srpskom jeziku su ocenjene kao dezinformacije, neprovereni sadržaji i teorije zavere. Dezinformacije koje šire ovi mediji izazivaju neistinite tvrdnje srpskih zvaničnika u vezi sa terorističkim napadom u Banjskoj, da video-materijal koji su objavile institucije Kosova, a u kojem se vidi Milan Radojčić, nije od dana kada se napad dogodio, da je nije dozvoljeno da EULEX učestvuje u operacijama policije Kosova i da je u redovima ove poslednje bilo plaćenih ubica. Medijske objave na srpskom jeziku sadrže i zaverenička tumačenja u vezi sa hapšenjem Srba zbog sumnje da su počinjeni ratni zločini na Kosovu u cilju njihovog proterivanja sa Kosova i neproveren sadržaj da natpis „OVK“ u školi u Klokotu predstavlja mržnju prema Srbima.

Ličnosti i institucije o kojima se najviše govorilo

Ovo merenje analizira podatke o kojim institucijama i ličnostima (javnim i političkim ličnostima) se najviše govorilo kroz praćenje tekstova sadržaja lošeg informisanja.

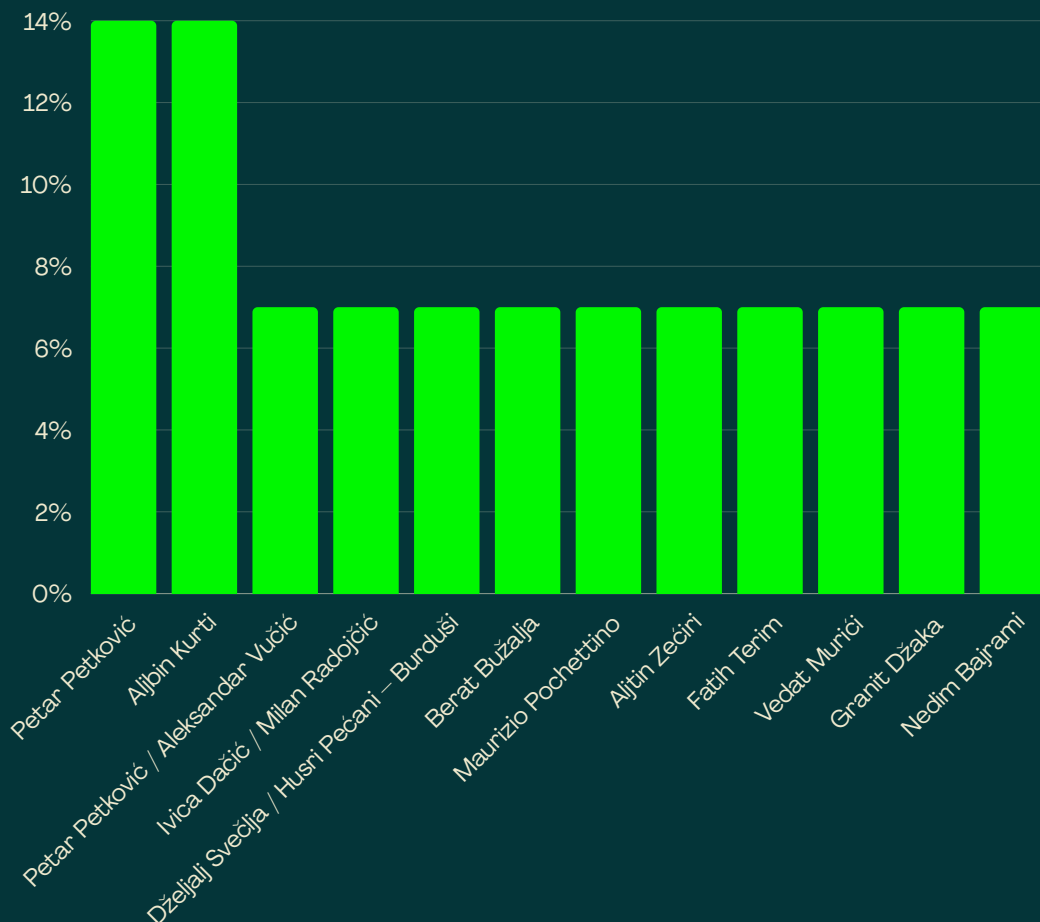

Institucija o kojoj se najviše govorilo tokom ovog meseca je policija Kosova, koja se sa 51% vraća na vrh liste institucija o kojima se najviše govorilo u medijima i od strane raznih izdavača. Policija je ovog meseca preovladala zbog bezbednosne situacije na severu Kosova, a posebno tokom i nakon terorističkog napada u Banjskoj i Zvečanu krajem septembra 2023. godine.

Kosovska policija, kao bezbednosna institucija, pominje se u objavama lošeg informisanja koje su mediji na srpskom jeziku objavili povodom terorističkog napada u Banjskoj, tvrdeći da u redovima kosovske policije ima plaćenih ubica, da misiji EULEX nije dozvoljeno da učestvuje u akciji koju je predvodila policija, da su srpska deca bila "meta" Kurtija, itd. Pored njih, o policiji je bilo reči i u dezinformacijama i neproverenim sadržajima koje prenose stranice na albanskom jeziku na društvenim mrežama (Facebook) u vezi sa terorističkim napadom u Banjskoj. Ostale pomenute institucije ili organizacije su Kosovske bezbednosne snage, gradski saobraćaj, KFOR, Kancelarija za Kosovo u Vladi Srbije, srpska organizacija „Severna brigada“ (koju je Vlada Kosova proglasila terorističkom organizacijom juna 2023. godine), MUP Srbije i serija "The Simpsons".

Osim policije Kosova, sve druge institucije pomenute u gornjoj tabeli su jednom pomenute u sadržaju lošeg informisanja koje su objavili različiti izdavači tokom meseca septembra 2023. godine.

RENDITJA E PERSONAVE MË TË PËRFORUR SIPAS PËRQINDJES

Što se tiče ličnosti o kojima se najviše govorilo u objavama lošeg informisanja ovog meseca je direktor Kancelarije za Kosovo u Vladi Srbije Petar Petković, u kontekstu ostalih ličnosti. Razlog zbog kojeg se o Petkoviću najviše govorilo tokom septembra 2023. godine vezan je za njegove česte izjave kojima je širio dezinformacije o terorističkom napadu u Banjskoj i Zvečanu. Mediji na srpskom jeziku preneli su Petkovićeve dezinformacione tvrdnje povodom terorističkog napada u Banjskoj o neumešanosti EULEX-a i druge dezinformacije da među kosovskom policijom ima plaćenih ubica.

Iako je prednjačio u mesečnim izveštajima tokom cele ove godine (januar-avgust 2023.), ali i u izveštajima o monitoringu prethodne godine (jul-decembar 2022.), premijer Kosova Aljbin Kurti bio je na drugom mestu među ličnostima koje su pomenute u dezinformacijama objavljenim u septembru 2023. godine. O njemu se govorilo u dezinformacijama medija na srpskom jeziku povodom tvrdnje da je Kurti nakon terorističkog napada u Banjskoj ima kao "metu" srpsku decu. Takođe, o premijeru Kurtiju su govorili i albanski mediji u tvrdnjama da mu je životom pretila (iako ne eksplicitno) organizacija „Severna brigada” na Severu, koju je Vlada Kosova proglasila terorističkom.

Druge ličnosti o kojima se najviše govorilo su albanski fudbaleri Aljtin Zećiri, Vedat Murići, Nedim Bajrami, Granit Džaka i fudbalski treneri Fatih Terim i Mauricio Pochettino, kao i druge javne ličnosti.

Metodologija

Za izradu ovog izveštaja o monitoringu korišćene su kvantitativne i kvalitativne metode.

Što se tiče kvantitativnih metoda, prvo je bazu podataka kreirao ADS/hibrid.info kako bi se razmotrili i detaljno analizirali trendovi dezinformacija. Preko ove baze podataka, koju redovno održavaju i ažuriraju zaposleni ADS/hibrid.info, redovno se prate članci sa sadržajem lošeg informisanja.

To znači da su svi članci objavljeni na platformi hibrid.info smešteni u bazu podataka i ona služi kao jedan od glavnih izvora za pripremu izveštaja o monitoringu. Pored toga, metodologija korišćena za analizu podataka predstavljenih u izveštaju o monitoringu omogućava filtriranje podataka na dnevnom, nedeljnom i mesečnom nivou i u pretežno kvantitativnom obliku kako bi se jasnije razumeo fenomen dezinformisanja analiziranih članaka za ovaj jednomesečni period praćenja prema različitim kategorijama procene.

Pored toga, još jedan važan izvor za ovaj izveštaj je metodologija ADS/hibrid.info (objavljena na sajtu hibrid.info) za borbu protiv informacionog poremećaja. Metodologiju, koja se prvenstveno zasniva na kvalitativnim metodama, razvilo je stručno osoblje ADS/hibrid.info i u skladu je sa najvišim međunarodnim standardima za proveru činjenica, odnosno prema smernicama Međunarodne mreže za proveru činjenica. (IFCN). ADS/hibrid.info je punopravni član ovog međunarodnog mehanizma - IFCN.

Ovaj izveštaj o monitoringu obuhvata period od 1. do 30. septembar 2023. godine.

Ovaj kratki izveštaj o monitoringu predstavlja pregled jednomesečnog stanja informisanja (dezinformisanja) tokom septembra 2023. godine iz podataka platforme za proveru činjenica – hibrid.info.

Tokom septembra 2023. godine različiti mediji i izdavači stvorili su i prenosili najviše „clickbait“ članaka sa 31%, zatim neproverenih sadržaja sa 25% i dezinformacija sa 18%. Ogromnu većinu „clickbait“ članaka mediji su objavili na albanskom jeziku, uglavnom iz oblasti crne hronike (19%). Neprovereni sadržaj objavile su stranice na društvenim mrežama (16%) i stvarni mediji (9%) iz oblasti bezbednosti, sporta, crne hronike i politike. Skoro sve dezinformacije su objavljene u oblasti bezbednosti na stranicama društvenih mreža (9%) na albanskom jeziku i stvarnim medijima na srpskom jeziku (8%). Sve izveštaje lošeg informisanja ocenjene kao greške mediji su objavili na albanskom jeziku u vezi sa temama iz oblasti sporta, crne hronike i društva. U međuvremenu, teorije zavere su objavili stvarni mediji na srpskom jeziku i stranice na albanskom jeziku na društvenim mrežama (Facebook).

Sadržaji lošeg informisanja koji su povezani sa gubitkom života u različitim okolnostima i koji su kodovani kao „smrt“ dominirali su u pogledu tema. Ova tema iz oblasti crne hronike dominira sa 10%, a slede ostale društvene teme za davanje kredita sa 9%. Tokom avgusta 2023. godine sever Kosova kao tema zauzima treće mesto sa 6%, zatim sledi nekoliko izjava političara sa 4%. Svi sadržaji koji se odnose na temu smrti mediji su objavili na albanskom jeziku i kategorisani su kao „clickbait“ sadržaji, dok su oni za davanje kredita sa stranica društvenih mreža na albanskom jeziku kategorisani kao obmana. U međuvremenu, sadržaje lošeg informisanja o severu Kosova objavili su sumnjivi mediji i portali na albanskom jeziku, kao i izdavači medija i društvenih mreža na srpskom jeziku.

Bezbednost i crna hronika su dve oblasti koje međusobno nisu povezane, ali obe čine više od polovine sadržaja lošeg informisanja (oko 60%) za mesec septembar 2023. godine. Većina sadržaja sa bezbednosnog domena ocenjena je kao dezinformacija i neproveren sadržaj koji su objavljeni stranicama na albanskom jeziku na društvenim mrežama (Facebook), kao i stvarnim medijima na srpskom jeziku. U međuvremenu, sadržaje lošeg informisanja iz crne hronike na drugom mestu sa 27 % objavili su uglavnom mediji na albanskom jeziku i većina njih je ocenjena kao „clickbait“ sadržaj. Ostale oblasti lošeg informisanja uključuju sport (16%) i politiku (12%).

Čak i u ovom mesecu (septembar 2023.), objave lošeg informisanja u stvarnim medijima vode sa 59%, a slede društveni mediji (Facebook) sa 39% i sumnjivi portali sa 2%. Na osnovu monitoringa za mesec septembar, 89% sadržaja lošeg informisanja objavili su mediji i stranice na društvenim mrežama (Facebook) na albanskom jeziku, a 11% u medijima na srpskom jeziku. Dok je polovina sadržaja lošeg informisanja objavljenih na albanskom jeziku iz oblasti bezbednosti i crne hronike, sav sadržaj na srpskom jeziku je iz oblasti bezbednosti i politike. Mediji i izdavači na albanskom jeziku tokom ovog meseca objavili su najviše „clickbait“ tekstova sa 31 % za tragične slučajeve, dok je neproveren sadržaj na drugom mestu sa 23 %, a na trećem je dezinformacija sa 11 %. Dok su sadržaji lošeg informisanja na srpskom jeziku ocenjeni kao dezinformacije (8%), zatim neprovereni sadržaji (2%) i teorije zavere (2%) u vezi sa terorističkim napadom u Banjskoj u septembru 2023. godine.

Institucija o kojoj se najviše govorilo je policija Kosova (PK) u medijima i izdavačima na albanskom i srpskom jeziku povodom terorističkog napada u Banjskoj. U međuvremenu, što se ličnosti tiče, o direktoru Kancelarije za Kosovo u Vladi Srbije Petru Petkoviću najviše se govorilo u kontekstu drugih ličnosti i vezano za teroristički napad u Banjskoj. U poređenju sa prethodnim mesecima praćenja, tokom meseca septembra 2023. godine, premijer Kosova Aljbin Kurti zauzeo je drugo mesto u izveštajima lošeg informisanja medija i raznih izdavača koje je nadgledala platforma „hibrid.info“.

HIBRIDO.INFO